

УДК 373.3/.5.018.1(100:477)

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2025.1.16>

Н. А. ОДАРЧУК

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри практики англійської мови,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: natalylutsk@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-2647-2159>*

Т. А. МІРОНЧУК

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов природничих факультетів,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна
Електронна пошта: tatianakiev99@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5923-1028>*

С. І. ОДАРЧУК

*викладач вищої категорії, викладач-методист,
Волинський фаховий коледж культури і мистецтв І. Ф. Стравінського Волинської обласної ради,
м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: sergo.lutsk@gmail.com*

ДОМАШНЄ НАВЧАННЯ: НОВЕ ЧИ ДАВНО ЗАБУТЕ СТАРЕ? ОГЛЯД СВІТОВОГО ДОСВІДУ

У статті проводиться аналіз поширення методу домашнього навчання у світі, зокрема в розвинутих західних країнах: США, Канаді, Великій Британії. Домашня освіта трактується як альтернативний формат, індивідуальна форма навчання, при якій батьки чи опікуни самостійно організовують для своєї дитини освітній процес у домашніх умовах. Посилаючись на авторитетні джерела, наводиться статистика, яка демонструє тенденцію до значного зростання популярності хоумскулінгу в усьому світі. Поштовхом до цього процесу стала пандемія Covid-19 у 2020 р., але показники не знизилися після спаду хвороби. Подаються статистичні дані щодо регіональних відмінностей поширення хоумскулінгу в різних штатах США.

Існувавши єдиною формою навчання дітей понад століття тому, домашня освіта в Україні – не новий феномен, але в третьому тисячолітті відбувається її відродження. У статті реферується до Закону України про освіту, який надає право батькам обирати альтернативний формат навчання дітей. Окреслюються основні аспекти діяльності Громадської організації “Українська національна асоціація сімейної освіти”, яка надає інформаційну, консультативну, академічну, юридичну підтримку батькам, які бажають долучити своїх дітей до хоумскулерів.

У статті перелічуються основні причини й мотиви переходу на домашнє навчання. Порівнювання академічних результатів учнів державних шкіл і хоумскулерів доводить суттєву перевагу останніх. Фактичні дослідження домашнього навчання свідчать про високі показники хоумскулерів щодо соціального, емоційного та психологічного розвитку. Виокремлюються переваги домашнього навчання, які кількісно переважають над викликами і недоліками. Зроблено висновок, що домашнє навчання – це перспективна альтернатива традиційній освіті, ключ до розкриття індивідуального потенціалу дитини.

Ключові слова: домашнє освіта (хоумскулінг), хоумскулери, метод навчання, альтернативний формат, тенденція до зростання, популярність, переваги й виклики.

Поставлення проблеми. Останнім часом світ стає дедалі різноманітнішим, неоднозначнішим і варіативнішим в усіх аспектах, сфера освіти не є винятком. 50 років тому ландшафт середньої освіти в розвинутих західних країнах був значно відмінним від сучасного, і хоча конкретні моделі освіти варіювалися від кра-

їни до країни, існували загальні тенденції та домінуючі підходи. Наприклад, існувала стандартизована програма, тобто більшість шкіл дотримувалася чітко визначеної національної або регіональної програми, яка встановлювала обов’язкові предмети та стандарти досягнень. Традиційні методи навчання, такі як

лекції, домашні завдання та підручники були основним способом передачі знань, інтерактивні методи навчання та технології були менш поширеними. Колишню освіту характеризувала строга дисципліна, зокрема у школі вона була суворішою, з акцентом на повазі до вчителя та дотриманні правил.

Хоч кожна країна і має свою унікальну історію розвитку освіти, загальна тенденція полягає в тому, що сучасна середня школа все більше орієнтована на розвиток особистості учня та підготовку його до життя в динамічному світі. За останніх пів століття система середньої освіти в розвинутих західних країнах зазнала значних змін. Серед ключових тенденцій можна виділити такі: індивідуалізація навчання, тобто акцент змістився з передачі знань на розвиток навичок критичного мислення, творчості та співпраці; інклюзивність: зросла увага до дітей з особливими освітніми потребами; залучення технологій в освіту: комп'ютери та інтернет стали невід'ємною частиною навчального процесу; міждисциплінарний підхід: предмети стали інтегрованішими, а межі між ними – розмитішими; розвиток критичного мислення: навчання стало більш орієнтоване на розвиток здатності аналізувати інформацію, формувати власну думку та приймати обґрунтовані рішення.

Радикальні зміни в усіх галузях життя спричинили стрімку появу альтернативних педагогічних методів, а також форм, сценаріїв і форматів навчання, зокрема зросла популярність домашнього навчання, або хоумскулінгу (від англ. *homeschooling – the education of children at home by their parents*). Зрештою, це не нове явище, а “давно забуте старе”, тому його відновлення в багатьох країнах – це повернення до історичних витоків, до прадавності. Така зростаюча популярність домашньої освіти підтверджує **актуальність** наукових розвідок стосовно цього феномену, адже новий тренд не може лишитися поза увагою педагогів-дослідників. У статті не ставиться за **мету** переконати у правильності чи хибності вибору домашнього навчання, а проаналізувати статистику поширеності хоумскулінгу в розвинутих західних країнах, зокрема США, Великій Британії і Канаді; з'ясувати причини його зародження, чи радше відродження в українському суспільстві, як аль-

тернативної системи освіти, і його підтримки певним прошарком населення; виокремити його переваги та виклики.

Аналіз попередніх досліджень. Позаяк феномен домашньої освіти прийшов зі США, Великої Британії, природно, що задекларована тема широко досліджувалася закордонними науковцями. Високої оцінки заслуговує книжка Мілтона Гейтера *Homeschool* [Gaither], у якій представлена історія хоумскулінгу в США від колоніальних часів до сучасності, в ній автор розтлумачує певні упередження і неправильне сприйняття домашньої освіти переважною більшістю. У Сполученому Королівстві великою популярністю користується серія книжок британської письменниці й педагога Шарлотти Мейсон, у яких представлені не лише її біографія і принцип навчання, але й подаються детальні вказівки щодо імплементації цього методу й адаптації до сучасності.

Українці не набули ще достатнього досвіду в домашній освіті, тож аналізують і використовують закордонний. Стаття Л. М. Рубан розкриває роль американського педагога Джона Холта, чие ім'я стало символом домашнього навчання, в поширенні ідей про ефективну домашню освіту [Рубан]. Юлія Дмитрів у своїй статті аналізує досвід функціонування американських організацій у підтримці домашньої освіти, а також особливості діяльності асоціацій, які займаються впровадженням та підтримкою домашньої освіти в Україні [Дмитрів]. Звісно, для ширшого впровадження чи, навпаки, відмови від хоумскулінгу Україні бракує наукових розробок, а тому тема потребує глибшого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Історія домашнього навчання в США тісно переплітається з історією розвитку американського суспільства. Ще задовго до запровадження обов'язкової шкільної освіти, тобто до 1870-х років, батьки в Північній Америці самостійно, або за допомогою приватних вчителів, займалися навчанням своїх дітей вдома [Romanowski]. Рівень поширення хоумскулінгу значно відрізняється в різних країнах. Найпопулярнішим він є у США, де кількість дітей, які навчаються вдома, постійно зростає. Також, високі показники спостерігаються у Канаді, Австралії, Новій Зеландії та деяких європейських країнах, лідером серед яких є Велика Британія.

У Сполучених Штатах Америки існує Національний дослідницький інститут домашньої освіти (*NHERI*) [*Homeschooling*], заснований у 1990 році доктором наук Браяном Реем як неприбуткова організація. На офіційному сайті інституту висвітлюються останні наукові статті, докторські дисертації, які стосуються нагальних питань хоумскулінгу, його переваг та викликів, статистика зростання його популярності у різних штатах, оголошення про майбутні конференції тощо. На сайті зазначається, що домашнє навчання – це вікова традиційна освітня практика, яка якихось десять років тому виявилася передовою та альтернативною, а зараз вже межує з мейнстрімом у Сполучених Штатах. Як свідчить статистика, найбільшої популярності хоумскулінг набув у роки пандемії Covid-19, тобто в 2019–2020 роках, чисельність хоумскулерів у 2019 р. складала 2,5 млн, а вже за рік зросла майже до 4 млн осіб, на 2023 рік кількість дітей на домашньому навчанні складала 5–6 % від загальної кількості учнів, а хоч би на короткий термін спробували такий вид навчання понад 9 млн осіб [*Homeschooling*].

Поширеність домашнього навчання в США варіюється залежно від штату. Найвищий показник спостерігається в Алясці (12,6%), за нею слідує Теннессі (9%) і Західна Вірджинія (8,9%). Род-Айленд (2,9%), Массачусетс (3,1%) і Нью-Йорк (3,2%) мають найнижчі показники популярності домашнього навчання в країні. Ці відмінності можуть бути пов'язані з різними соціокультурними, економічними та політичними факторами, зокрема, регіональними особливостями, законодавством та місцевими підходами до освіти [*Hamlin*].

Така форма освіти виявилася ще й вигідною для держави економічно, адже платники податків витрачають в середньому 16,446 доларів на одного учня щорічно в державних школах, не враховуючи капітальні витрати. Приблизно 3,1 млн учнів домашніх шкіл за 2021–2022 роки дали економію понад 51 млрд доларів. Це ті кошти, які американським платникам податків не довелося витратити, адже вони нічого не вкладають в освіту хоумскулерів, тоді як домашні сім'ї витрачають на навчання в середньому 600 доларів на одного учня щорічно [*Hamlin*]. Сім'ї, які займаються домашньою освітою, не залежать від державних чи податкових ресурсів для освіти своїх дітей.

У Сполученому Королівстві домашнє навчання є легальною альтернативою традиційній шкільній освіті. Згідно зі статистичними даними, на сьогодні приблизно 100 тис дітей перебувають на хоумскулінгу. Законодавство країни надає батькам право забезпечувати освіту своїх дітей як шляхом відвідування ними загальноосвітньої установи, так і в індивідуальному порядку. Саме це право на альтернативне навчання закріплене в законі про освіту і стало підґрунтям для створення організації "*Education otherwise*". Метою цієї організації є надання підтримки сім'ям, які обирають домашнє навчання, та захист їхніх прав. Девіз організації "Освіта обов'язкова, школа – ні" підкреслює важливість отримання якісної освіти, водночас надаючи батькам свободу у виборі освітньої траєкторії для своїх дітей. Законодавство не встановлює жорстких вимог до змісту та організації домашнього навчання, зокрема, відсутні обов'язкові навчальні програми та державна атестація. Виняток становлять випадки, коли дитина раніше відвідувала загальноосвітню школу. Для вступу до вищих навчальних закладів або працевлаштування хоумскулери можуть добровільно скласти іспит *GCE* (*General Certificate of Education*), який проводиться приватними освітніми установами на платній основі [*Long, Danechi*].

Незважаючи на відсутність прямих законодавчих вимог, місцеві органи влади досить часто здійснюють неформальний контроль за якістю освіти, що надається в рамках домашнього навчання. У випадках, коли у представників влади виникають сумніви щодо відповідності рівня освітніх досягнень дитини встановленим нормам, вони мають право звернутися до батьків з вимогою надати підтвердження ефективності обраної освітньої програми. Батьки, в свою чергу, мають право відмовитися від проведення будь-яких перевірок на території свого житла та відмовитися від особистої зустрічі з представниками органів влади [*Long, Danechi*].

Одна з найпоширеніших міжнародних навчальних онлайн платформ *CambriLearn*, що функціонує у Великій Британії, провела незалежне опитування і оприлюднила такі дані. Більшість сімей обирають домашнє навчання через бажання забезпечити кращу освіту для

своїх дітей. COVID-19 мав суттєвий вплив на рішення про домашнє навчання, і 66,7% тих респондентів, які перейшли на альтернативний метод навчання через пандемію, вказали, що вони його продовжують. Більшість батьків, які перейшли від традиційного навчання своїх дітей до домашнього, і які відстежували оцінки, помітили поліпшення результатів. Щодо навчальних програм, то більшість сімей використовують поєднання декількох програм для структурування навчання своєї дитини. Батьки, які навчають своїх дітей вдома, називають пошук відповідних можливостей соціалізації для своїх дітей однією з головних проблем, з якими вони стикаються, хоча інші дослідження показали, що хоумскулери, як правило, мають вище середнього соціальний, емоційний та психологічний розвиток [Home education].

У Канаді також спостерігається зростання руху за домашню освіту, і все більше й більше людей приймають його як життєздатний варіант для навчання своїх дітей. У Канаді заснований центр із домашньої освіти (*Canadian Centre for Home Education*), виконавчим директором якого є Пітер Сток. Робота центру – це інформування населення про деталі хоумскулінгу, інспірація на перехід до такої форми освіти, транслявання конференцій, присвячених темі, допомога сім'ям в організації формату навчання чи виборі навчальних матеріалів тощо. Хоч домашня школа законна у всіх провінціях, кожна має свої власні правила імплементації. У 2016 р. кількість дітей, які навчаються вдома, складала приблизно 60 000, і до 2020 р. середні темпи поширення хоумскулінгу – понад 5% на рік. Канада має велику частку нерелігійно мотивованих сімей порівняно з деякими іншими країнами. Це також одна з трьох країн світу, поряд зі США та Південною Африкою, де розміщується організація, яка обслуговує юридичні потреби домашніх педагогів [CCNE].

Розглянемо ситуацію в Україні стосовно питання домашнього навчання. Освіту дітей в Україні регулює Закон про освіту (Розділ І, стаття 9), який покладає відповідальність за розвиток дитини на батьків: *1. Виховання в сім'ї є першоосновою розвитку дитини як особистості. 2. На кожного з батьків покладається однакова відповідальність за виховання, навчання і розвиток дитини. 3. Батьки*

та особи, які їх замінюють, зобов'язані: постійно dbати про фізичне здоров'я, психічний стан дітей; створювати належні умови для розвитку їх природних здібностей; поважати гідність дитини; виховувати працелюбність, почуття доброти, милосердя; шанобливо ставитися до державної мови, регіональних мов або мов меншин, інших мов і рідної мови, сім'ї, старших за віком, до народних традицій та звичаїв; виховувати повагу до національних, історичних, культурних цінностей українського та інших народів, dbайливо ставитися до історико-культурного надбання та навколишнього природного середовища; виховувати любов до своєї країни; сприяти здобуттю дітьми освіти у навчальних закладах або забезпечувати повноцінну домашню освіту відповідно до вимог щодо її змісту, рівня та обсягу; виховувати повагу до законів, прав, основних свобод людини [Закон].

Ще в 2011 р. в Україні розпочався рух за легалізацію домашньої форми навчання. Ініціативна група, очолювана Наталією Толмачовою, проводила збір підписів під електронною петицією “Про надання права на домашнє навчання дітей в Україні”, у якій, посилаючись на досвід інших країн, акцентувалося на низці переваг, які надає домашнє навчання: швидше засвоєння матеріалу, відсутність стресу, збереження здоров'я дітей. Такий підхід, зазначалося, дозволить оптимізувати освітній процес, знизити навантаження на вчителів та зменшити витрати на утримання шкіл.

Зрештою МОН включило сімейнє навчання до списку дозволених форм, і новий Закон про Освіту визнає чотири форми індивідуального навчання: дистанційнє, екстернатнє, педагогічний патронаж і домашнє (або сімейнє) навчання. У пункті 7 статті 9 зазначається: *“Сімейна (домашня) форма здобуття освіти – це спосіб організації освітнього процесу дітей самостійно їхніми батьками для здобуття формальної (дошкільної, повної загальної середньої) та/або неформальної освіти. Відповідальність за здобуття освіти дітьми на рівні не нижче стандартів освіти несуть батьки. Оцінювання результатів навчання та присудження освітніх кваліфікацій здійснюються відповідно до законодавства”* [Закон]. За даними Інституту освітньої аналітики, у 2023–2024 навчальному

році понад 87 тисяч українських учнів навчається на сімейній (домашній) формі.

З отриманням дозволу на формат хоумскулінгу виникла Громадська організація “Українська національна асоціація сімейної освіти”, створена родинами з різних частин України, які практикують хоумскулінг і вірять в те, що об’єднання людей зі спільними цінностями і цілями може підсилювати їх, надихати і допомагати досягати більшого разом [УНАСО]. Всеукраїнська конференція, організована УНАСО 27–29 жовтня 2023 р., стала знаковою подією у сфері сімейного виховання. Захід, що відбувся у Львові, зібрав близько 150 учасників, як в офлайн, так і в онлайн форматі. Програма конференції була насиченою та різноманітною: більше 20 спікерів з України та 6 експертів з Канади, США, Бразилії і Бельгії провели понад 30 сесій, охопивши широкий спектр тем, від особливостей сімейного навчання до виховання громадянського суспільства. Виступи українських та зарубіжних експертів дали змогу учасникам отримати цінні знання та надихнули їх на подальшу діяльність.

На сайті вище згаданої асоціації можна знайти достовірні відповіді на болючі для батьків хоумскулерів питання, як то: *По якій програмі вчать діти на СО?, Чи є план навчання?, Чи не буде проблем з соцслужбами?, Як діти на сімейній освіті отримують атестат?, Яку школу обрати для атестації – приватну чи державну?, А якщо батьки не мають педагогічної освіти, або не достатньо обізнані з якоюсь дисципліною, яку має засвоїти дитина?, Як впоратися, якщо в родині на СО кілька дітей різного віку, у яких різні програми і вікові потреби?* і безліч інших.

Якщо міркувати про тенденції розвитку хоумскулінгу, то авторитетні джерела передбачають подальше зростання його популярності у всьому світі [Hattenstone]. З’являється все більше онлайн-платформ та ресурсів для домашнього навчання, що робить його більш доступним і прийнятним. Деякі країни розробляють моделі, що поєднують домашнє навчання з традиційною школою, наприклад флекс-скулінг.

З’ясуємо мотиви, якими керуються сім’ї для переходу до такої форми навчання. Більшість батьків, які вирішують займатися зі своїми

дітьми вдома, мають на те не одну причину, найпоширенішими з яких є бажання:

- індивідуалізувати навчальний план і навчальне середовище для кожної дитини;
 - досягти вищих академічних успіхів, ніж у школах;
 - використовувати педагогічні підходи, відмінні від типових шкіл;
 - зміцнити сімейні відносини між дітьми та батьками, між братами і сестрами;
 - забезпечувати керовані та аргументовані соціальні взаємодії з однолітками та дорослими;
 - забезпечити безпечніше середовище для дітей, адже фізичне, психологічне насильство (цькування), наркотики та алкоголь, расизм, нездорова сексуальність тощо пов’язані саме з класичними школами;
 - альтернативного підходу до освіти, коли державні або приватні інституційні школи закриті через неочікувані ситуації зі здоров’ям, такі як, наприклад, захворювання на Covid-19;
 - захистити дітей меншин від расизму в державних школах;
 - навчати і передавати дітям і молоді певний набір цінностей (зокрема християнських), переконань і світогляду [Homeschooling].
- Якщо порівнювати академічні результати учнів державних шкіл і хоумскулерів, то останні, згідно з дослідженнями, показують значно (на 15–25%) вищі бали на стандартизованих тестах академічних досягнень [Ray]. Студенти домашньої школи оцінюються вище середнього рівня успішності незалежно від рівня формальної освіти своїх батьків чи доходу сім’ї. Чи були батьки хоумскулерів коли-небудь сертифікованими вчителями – не особливо пов’язано з академічними досягненнями їхніх дітей, головне – це бажання постійно вчитися разом зі своїми дітьми і розвиватися. Ступінь державного контролю та регулювання домашнього навчання також не пов’язана з успішністю учнів. Студенти, які навчаються вдома, зазвичай набирають бали вище середнього рівня на тестах SAT (*Scholastic Aptitude Test*) та ACT (*American College Testing*), які використовуються коледжами для прийому абітурієнтів, а отже, хоумскулери останнім часом мають суттєву перевагу серед однолітків при вступі до вишів.

Фактичні дослідження домашнього навчання свідчать про те, що хоумскулери мають хороші показники соціального, емоційного та психологічного розвитку, як правило, вище середнього. Ці показники включають взаємодію з однолітками, самооцінку, лідерські навички, згуртованість сім'ї, участь у громадських роботах. 87% рецензованих досліджень соціального, емоційного та психологічного розвитку переконують, що учні домашньої освіти показують статистично значно кращі результати, ніж ті, які відвідують звичайні школи. Хоумскулери регулярно беруть участь у соціальних та освітніх позашкільних заходах. Вони часто залучаються до екскурсій, скаутських подій, політичних акцій, церковних служінь, спортивних змагань та громадських волонтерських робіт. Згідно з нещодавніми дослідженнями, дорослі, які отримали домашню освіту, є більш політично толерантними, ніж ті, котрі навчалися в державній школі [Ray].

Дослідження виявило, що домашнє навчання дає молодим людям незвичайну можливість поставити запитання на зразок “Хто я?”, “Чого я справді хочу?”, і через процес таких запитань і поступових відповідей на них хоумскулери розвивають здібності до опору, які дають їм надзвичайно сильну самосвідомість. Дехто вважає, що енергійну натуру хлопчиків і схильність до фізичного самовираження можна легше пристосувати до домашнього навчання. Багато хто стурбований тим, що в державних школах серед учнів спеціальної освіти непропорційно велика кількість хлопчиків, і що у хлопчиків у 2–10 разів частіше, ніж у дівчаток у державних школах, діагностують синдром дефіциту уваги та гіперактивності [Romanowski].

Аналізуючи питання чому хоумскулінг стає все популярнішим, дослідники виокремлюють такі його переваги:

- індивідуальний підхід, тобто можливість адаптувати навчальний процес до темпу і стилю навчання кожної дитини;
- гнучкий графік – відсутність жорсткого розкладу дозволяє поєднувати навчання з іншими активними видами діяльності;
- безпечне середовище, яке проявляється у захисті від булінгу, негативного впливу однолітків та інших проблем, характерних для шкільного середовища;
- глибоке занурення в цікаві теми, можливість приділяти більше часу вивченню предметів, у яких дитина найбільш зацікавлена;

- розширення горизонтів. Багато батьків використовують хоумскулінг для поглибленого вивчення певних дисциплін або для реалізації нестандартних навчальних проєктів;

- розвиток самостійності та відповідальності: діти, які навчаються вдома, вчаться самостійно організовувати свій час і відповідати за свої навчальні досягнення;

- здоров'я: відсутність стресу, пов'язаного зі шкільним життям, позитивно впливає на фізичне та емоційне здоров'я дитини [Homeschooling].

І все ж, попри велику кількість переваг, хоумскулінгу має певні виклики, основні з яких:

- вантаж відповідальності батьків: організація навчального процесу вимагає від батьків значних часових і енергетичних затрат;

- соціалізація: важливо забезпечити дитині достатні можливості для спілкування з однолітками, особливо у сім'ях з однією дитиною чи двома;

- контроль знань: батьки повинні мати можливість оцінювати прогрес дитини і при необхідності звертатися за допомогою до фахівців;

- юридичні аспекти: в різних країнах існують різні вимоги до організації домашнього навчання [Hamlin].

Висновки й перспективи подальших досліджень. Отже, у сучасному глобалізованому світі спостерігається зростання кількості сімей, які розглядають альтернативні класичній школі варіанти навчання і виховання своїх дітей, одним з яких є домашня освіта, яка понад століття тому в багатьох країнах була чи не єдиною формою навчання. Віднайшовши велику кількість переваг такого формату, зазначимо, що хоумскулінг – це не панацея, але перспективна альтернатива традиційній освіті. Вибір на користь домашнього навчання – це відповідальне рішення, яке вимагає ретельного обмірковування всіх “за” і “проти”. Однак для багатьох сімей хоумскулінг стає ключем до розкриття індивідуального потенціалу дитини.

Позаяк хоумскулінг у багатьох державах, зокрема в Україні, лише утверджується як формат навчання, перспективи його розвитку, як і наукових розвідок в цій сфері – широкі. Наступним дослідженням може стати порівняльний аналіз методів домашньої освіти, поширених в різних країнах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дмитрів Ю. М. Аналіз досвіду функціонування американських організацій підтримки домашньої освіти. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя*. 2023. № 4. С. 81–90. Режим доступу: http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/3503/1/%d0%bc%d0%b0%d0%ba%d0%b5%d1%82_%d0%9d%d0%97_%e2%84%964_2023-81-90.pdf
2. Закон України про освіту. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12/paran565#n565>
3. Рубан Л. М. Сучасні тенденції поширення ідей про домашню освіту. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал*. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. № 4 (48). С. 118–125.
4. УНАСО Українська національна асоціація сімейної освіти. Режим доступу: <https://www.unaso.org/>
5. CCHE Canadian Centre for Home Education. Режим доступу: <https://cche.ca/about-us/>
6. Gaither M. M. (2008). *Homeschool: An American history*. New York: Palgrave MacMillan. 317 p.
7. Hattenstone, Alix (2024) Move to home education biggest since pandemic. <https://www.bbc.com/news/articles/cg3382380vko>
8. Hamlin, D. (2024) Contemporary Homeschooling, Persistent Debates, and the Need for a New Generation of Research. *Journal of School Choice*, 18(4), 697–712.
9. Home education in England. Режим доступу: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/SN05108/SN05108.pdf>
10. Homeschooling statistics in a post-pandemic world. Режим доступу: <https://cambrilearn.com/blog/homeschooling-statistics>
11. Long, R., Danechi, Sh. (2024) Homeschooling: The Research fast facts on homeschooling. Режим доступу: <https://nheri.org/research-facts-on-homeschooling/>
12. Ray, B. D. (2017) A systematic review of the empirical research on selected aspects of homeschooling as a school choice. *Journal of School Choice*, 11(4), P. 604–621. Режим доступу: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15582159.2017.1395638>
13. Romanowski, M. H. (2006) Revisiting the Common Myths about Homeschooling. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 79(3), 125–129.

REFERENCES

1. Dmytriv Yu. M. (2023) Analiz dosvidu funktsionuvannya amerykans'kykh orhanizatsiy pidtrymky domashn'oyi osvity. *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholya*. № 4. S. 81–90. URL: http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/3503/1/%d0%bc%d0%b0%d0%ba%d0%b5%d1%82_%d0%9d%d0%97_%e2%84%964_2023-81-90.pdf
2. Zakon Ukrayiny pro osvitu. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12/paran565#n565>
3. Ruban L. M. (2015) Suchasni tendentsiyi poshyrennya idey pro domashnyu osvitu. *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyni tekhnolohiyi: naukovyy zhurnal*. Sumy: SumDPU im. A. S. Makarenka. № 4 (48). S. 118–125.
4. UNASO Ukrayins'ka natsional'na asotsiatsiya simeynoyi osvity. URL: <https://www.unaso.org/>
5. CCHE Canadian Centre for Home Education. URL: <https://cche.ca/about-us/>
6. Gaither M. M. (2008) *Homeschool: An American history*. New York: Palgrave MacMillan. 317 p.
7. Hattenstone, Alix (2024) Move to home education biggest since pandemic. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cg3382380vko>
8. Hamlin, D. (2024) Contemporary Homeschooling, Persistent Debates, and the Need for a New Generation of Research. *Journal of School Choice*, 18(4), 697–712.
9. Home education in England. URL: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/SN05108/SN05108.pdf>
10. Homeschooling statistics in a post-pandemic world. URL: <https://cambrilearn.com/blog/homeschooling-statistics>
11. Long, R., Danechi, Sh. (2024) Homeschooling: The Research fast facts on homeschooling. URL: <https://nheri.org/research-facts-on-homeschooling/>
12. Ray, B. D. (2017) A systematic review of the empirical research on selected aspects of homeschooling as a school choice. *Journal of School Choice*, 11(4), P. 604–621. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15582159.2017.1395638>
13. Romanowski, M. H. (2006) Revisiting the Common Myths about Homeschooling. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 79(3), 125–129.

N. A. ODARCHUK

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Conversational English Department,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine
E-mail: natalylutsk@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-2647-2159>*

T. A. MIRONCHUK

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Foreign Languages Department for Natural Sciences,
Taras Shevchenko Kyiv National University, Kyiv, Ukraine
E-mail: tatianakiev99@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5923-1028>*

S. I. ODARCHUK

*Teacher of the Highest Category, Teacher-Methodologist,
Ivan Stravinsky Volyn Professional College of Culture and Arts
of Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine
E-mail: sergo.lutsk@gmail.com*

**HOMESCHOOLING: NEW OR LONG FORGOTTEN OLD?
OVERVIEW OF WORLD EXPERIENCE**

The article analyzes the spread of the method of home schooling in the world, in particular in developed Western countries: the USA, Canada, Great Britain. Home education is treated as an alternative format, an individual form of education, in which parents or guardians independently organize for their child the educational process at home. Referring to authoritative sources, statistics are given that show a tendency for a significant increase in the popularity of homeschooling around the world. The impetus for this process was the Covid-19 pandemic in 2020, but the indicators did not decrease after a decline in the disease. Statistics are presented on the regional differences in the distribution of homeschooling in different US states.

Having existed the only form of teaching children more than a century ago, home education in Ukraine is not a new phenomenon, but in the third millennium its revival takes place. The article refers to the Law of Ukraine on Education, which gives parents the right to choose an alternative format for teaching children. The main aspects of the activities of the Public Organization "Ukrainian National Association of Family Education", which provides informational, advisory, academic, and legal support to parents who want to introduce their children to homeschoolers, are outlined.

The article lists the main reasons and motives for switching to homeschooling. Comparing the academic results of public school students and homeschoolers proves a significant advantage of the latter. Actual studies of home schooling indicate high rates of homeschoolers in relation to social, emotional and psychological development. The advantages of homeschooling, which quantitatively prevail over the challenges and disadvantages, are highlighted. It is concluded that homeschooling is a promising alternative to traditional education, the key to unlocking the individual potential of the child.

Key words: home education (homeschooling), homeschoolers, method of education, alternative format, upward trend, popularity, advantages and challenges.